

ПЕРЕДМОВА

Книжка Івана Хабінця є досить оригінальним поглядом на шахову тактику. А як відомо, тактик має незліченні переваги над стратегом.

Автор пропонує до уваги читача непересічні приклади зі своєї багатої практики. Класифікація тактичних елементів зроблена захоплююче і незвично.

У шахах, на думку велетнів минулого, зокрема одного з найсильніших шахістів кінця дев'ятого та початку двадцятого століття німецького маестро Ріхарда Тейхмана, є до 90% тактики. Тому тактичні тренування та розвиток тактичного зору – найголовніший фактор у розвитку молодих шахістів.

У цьому, безумовно, допоможе і тренерам, і шахістам ця своєрідна цікава книжечка.

У творчості автора також знайшлось декілька партій на задану в книзі тему.

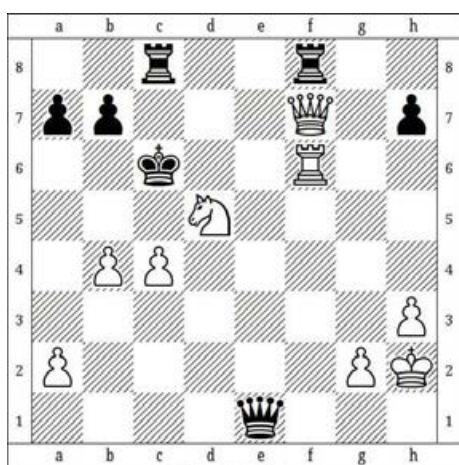
3

Передмова

Захист Альохіна

Михальчишин – Агзамов, 1981 р.

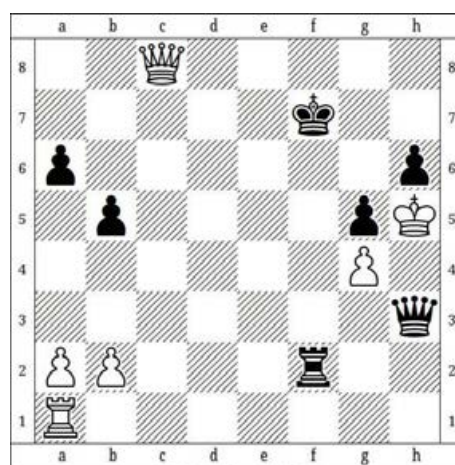

Після 39. Tf6+

Позиція на поданій вище діаграмі виникла з першим гросмейстером Середньої Азії після 1. e4 Kf6 2. e5 Kd5 3. d4 d6 4. c4 Kb6 5. f4 de 6. fe Kc6 7. Ce3 Cf5 8. Kc3 e6 9. Kf3 Kb4?! (теорія рекомендує 9... Cb4! 10. Ce2 Ka5 11. 0-0 0-0 з рівною грою) 10. Tc1 c5?! 11. Ce2! cd 12. K:d4 Kc6 13. 0-0 Kd7?! (необхідно 13... Cg6) 14. K:f5! ef 15. T:f5 g6? (на найкраще 15... Cc5 заготовлено 16. Фd2 C:e3 17. Ф:e3 0-0 18. e6!; якщо ж 15... Kd:e5, то 16. Фа4!) 16. T:f7! Kр:f7 17. e6! Kр:e6 18. Фd5+ Kрe7 19. Tf1 Kf6 20. Cc5+ Kрe8 21. Фе6+ Ce7 22. T:f6 Фd7 (якщо 22... Tf8, то 23. Kd5!) 23. Фf7+ Kрd8 24. Ce7 K:e7 25. Tf1 Фd4+ 26. Kph1 Фе5 27. Cg4 Kf5 28. C:f5 gf 29. T:f5 Фе1+ 30. Tf1 Te8 31. Kd5 Tc8 32. Фf6+ Kрd7 33. h3 Фе5 34. Фf7 Kрc6 35. Tf6+ Kрc5 36. Tf5 Фе1+ 37. Kph2 Kрc6 38. b4 Tf8 39. Tf6+ і чорні здались.

Дебют двох коней

Абрамович – Михальчишин, 1993 р.

Після 39... Ф:h3

1. e4 e5 2. Kf3 Kc6 3. Cc4 Kf6 4. d3 Ce7 5. 0-0 0-0 6. Te1 d6 7. c3 Ka5 8. Cb5 a6 9. Ca4 c5 10. Kbd2 b5 11. Cc2 Te8 12. Kf1 h6 13. Kg3 Cf8 14. d4 cd 15. cd Kc6 16. h3 ed 17. K:d4 K:d4 18. Ф:d4 Фc7 19. Cb3 d5! 20. Cd2 Cc5 21. Фc3? Фb6 22. Фf3 de 23. K:e4 T:e4! 24. T:e4 Cb7 25. Cc2 K:e4 26. C:e4 C:e4 27. Ф:e4 C:f2+ 28. Kpf1?! Td8 29. Cd4 30. C:e5 T:e5 31. Фе8+ Kph7 32. Ф:f7 Td6! 33. Фf5+ Kpg8 34. Фc8+ Kpf7! 35. g4? порятунку вже і так немає 35... Tf6+! 36. Kpg2 Tf2+ 37. Kpg3 Фе3+ 38. Kph4 g5+ 39. Kph5 Фh3X.

Міжнародний гросмейстер, віцепрезидент Європейського Шахового Союзу Андріан Михальчишин

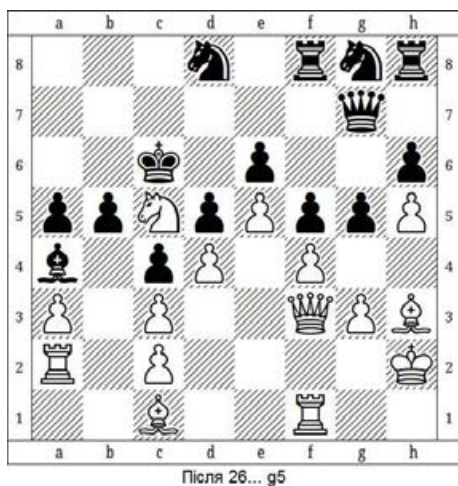

Французький захист

Фірман – Ґданьські, 2006 р.

Після: 1. e4 e6 2. d4 d5 3. Kc3 Cb4 4. e5 Ke7 5. a3 C:c3+ 6. bc c5 7. Kf3!? b6!? 8. Cb5+ Cd7 9. Cd3 Ca4 10. h4 h6 11. h5 Kbc6 12. g3c4 13. Cf1 Kpd7 14. Ch3 Фg8 15. 0-0 Фh7 16. Ta2 a5 17. Kh4! b5 18. f4 g6 19. Kg2 Tag8 20. Kph2 Фg7 21. Фf3 Kd8 22. Ke3 Kpc6 23. Kg4 Tf8 24. Kf6 Kg8 25. Ke4! f5?! 26. Kc5 g5?

Виникла ситуація в партії з польським шахістом:

Партія закінчилась всього за один хід 27... K:e6!

Чорні здались через варіант з жертвою ферзя 27... K:e6 28. Ф:d5+!! Kp:d5 29. Cg2 мат.

Уже сама назва книги інтригує. Згоден з іменитим колегою, що вона не залишить байдужими шанувальників славетної гри і має всі шанси претендувати на звання настільної.

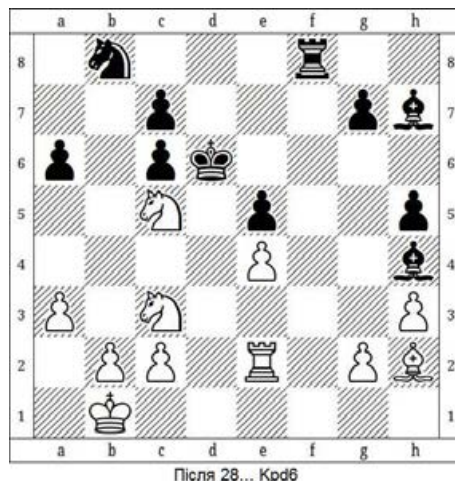
В скарбниці моєї практики також прижилися декілька аналогічних партій.

*Міжнародний гросмейстер,
директор Львівської шахової Академії
Назар Фірман*

Іспанська партія

Фірман – Криворучко, 2003 р.

Позиція на діаграмі виникла після: 1. e4 e5 2. Kf3 Kc6 3. Cb5 f5 4. d3 fe 5. de Kf6 6. Kc3 d6 7. a3 Ce6 8. Kg5 Cg8 9. f4 a6 10. C:c6+ bc 11. fe de 12. Ф:d8+ T:d8 13. Ce3 Cd6 14. 0-0-0 h6 15. Kf3 Ch7 16. The1 Kpe7 17. Kd2 Kpe6 18. Cg1 Ce7 19. Kc4 T:d1+ 20. Kp:d1 Td8+ 21. Kpc1 Kg4 22. Kpb1 h5 23. h3 Ch4 24. Te2 Kf6 25. Ch2 Kd7 26. Ka5 Kb8 27. Kb7 Tf8 28. Kc5+ Kpd6?

Далі було 29. Td2+! І чорні несподівано потрапляють в матову сітку на полі «с3» 29... Kp:c5 30. Cg1+ Kpc4 31. b3+! І треба здаватися через 31... Kp:c3 32. Td3X.

ВІД АВТОРА

Поштиві шанувальники шахового мистецтва!

Перед вами незвичайна книга.

Книга, в якій зібрано партії, де автору вдалось піймати ворожого Короля та ворожого Ферзя на всіх шістдесяти чотирьох клітинках шахівниці – граючи як білими, так і чорними.

Ця ідея полонила мене майже одночасно із знайомством з шахами, в кінці 1969 року.

Як з'ясувалось, виконати таке «замовлення» не так просто. Останній потрібний мені мат вдалось поставити лише в 2011 році. Героями партій виступають шахісти від аматора до гросмейстера.

Це траплялось в легких партіях з друзями та випадковими партнерами в поїздах і літаках, в бліцпартіях, в сеансах одночасної гри, гри наосліп та турнірних виступах.

Скільки я програв турнірних партій через намагання будь-що отримати потрібну позицію!

Прошу вас бути поблажливими до якості гри чи окремих ходів, адже часто доводилось йти ва-банк, застосовувати відверто слабкі продовження, варіанти, допускати дебютні погрішності. Грати не так, як вимагає позиція.

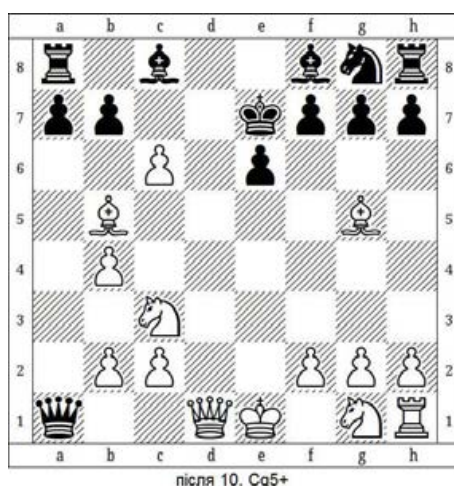
Хочу зауважити, що до скарбниці я намагався відбирати партії з якнайбільшим насиченням фігур, з оригінальними ударами, планами, комбінаціями, ідеями.

В книзі ліва діаграма відтворює ситуацію, в якій зародилась певна ідея, а права – вже виконаний сам мат.

Ось одна із перших партій, що всерйоз надихнула мене на виконання цього задуму!

Скандинавський захист

Хабінець – Найда, 1971 р.

1. e4 d5 2. ed Ф:d5 3. Кс3 Фа5 4. d4 Кс6 5. d5 Кb4 6. a3 e6 7. Сb5+ c6 8. ab! Ф:a1 9. dc Кре7 10. Сg5+! і «мат» ферзю.

**Приємних вам пригод і зустрічей під час захоплюючої
подорожі Країною від a до h.**

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

МАТ ЧОРНОМУ КОРОЛЮ

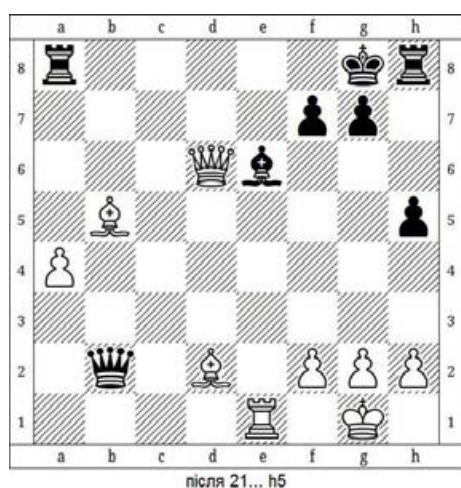
МАТ ЧОРНОМУ КОРОЛЮ НА ВЕРТИКАЛІ «а»

МАТ «а1»

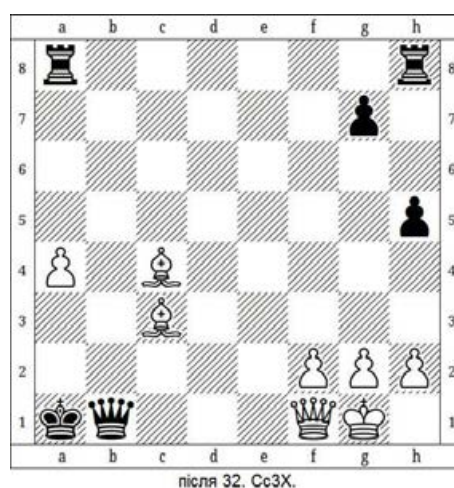
Англійський початок

Хабінець – Зима, 1978 р.

Діаграма №1

Діаграма №2

Похвально, що на ешафот разом із своїм монархом пішов і його візир.

1. c4 e6 2. Kf3 Kf6 3. d4 c5 4. Kc3 a6?!

Зрозуміло, що правильно 4... cd? Але чорні й собі вирішили бути оригінальними 5. e4 cd 6. K:d4 Cb4 7. Cd3 Фа5 8. Kde2 d5?! 9. cd ed 10. ed K:d5 11. 0-0! Обожнюю такі ходи 11... K:c3 12. K:c3 C:c3 13. bc Ф:c3? Занадто бадьоро 14. Те1+ Се6 15. Tb1! b5 16. T:b5? гра на цейтнот (вигравало 16. Cb2! Фс7 16. Фh5!) 16... ab 17. C:b5+ Kd7??

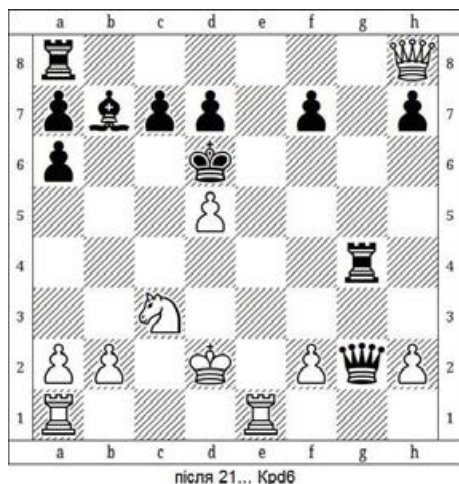
Якраз те, на що очікували білі, а після сміливого 17... Кс6!! чорні просто залишалися із зайвою фігурою 18. Ф:d7+ ще швидший вигравш після 18. С:d7! та раптом з'явилося відчуття, що можна пригнати чорного короля в табір білого 18... Kpf8 19. Фd6+ Kpg8 20. Cd2! Фb2? (20... Фс8!) 21. a4 h5 (№1) 22. T:e6! fe 23. Ф:e6+ Kpf8 24. Фf5+ Kpe7 (чорні розраховували, напевно, на 24... Фf6 і тільки тепер побачили 25. Cb4+!) 25. Cg5+! Kpd6 26. Фd7+ Kpc5 27. Се3+ (швидше мат на a7 чи a5 міг виникнути після 27. Се7+! Kpb6 28. Фс6+ і 29. Фс7Х) 27... Kpb4 28. Cd2+ Kpb3 29. Фd3+ Кра2 30. Сс4+ Кра1 31. Фf1+ Фb1 32. Сс3Х. Я не міг намілюватись такою діаграмою (№2).

МАТ «а2»

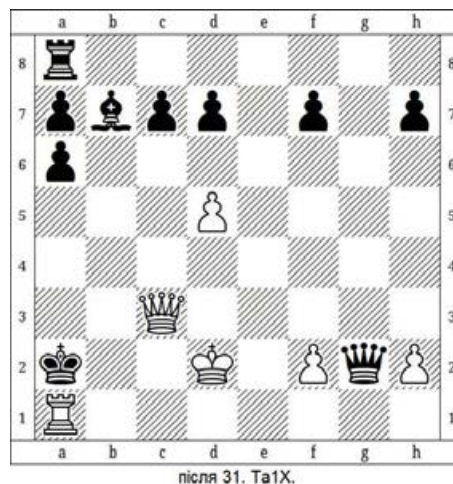
Іспанська партія

Хабінець – Шелест, 1990 р.

Діаграма №3

Діаграма №4

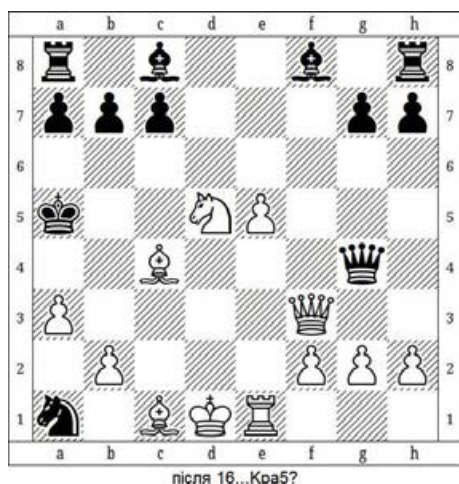
До чого призводить нехтування розвитком.

1. e4 e5 2. Kf3 Kc6 3. Cb5 Cc5 4. c3 Kf6 5. d4 ed 6. cd Cb4+ 7. Kpf1!? K:e4!? 8. d5 Kb8? 9. Фd4! Фе7 10. Ф:g7 Фf6 11. Фg4 Фg6 12. Kg5 K:g5 13. C:g5 Ce7 14. Фd4! Тg8 15. C:e7! Ф:g2+ 16. Kpe2 Тg4 17. Фh8+ Кр:e7 18. Kc3 Ka6 19. C:a6?! ba 20. The1 Cb7 21. Kpd2+ Kpd6 (діаграма №3)
22. Фе5+ Kpc5 23. Ke4+ Т:e4 24. Tac1+ Тc4 25. Т:c4+ Кр:c4 26. Тc1+ Kpb5 27. a4+! Кр:a4 28. Фd4+ Kpb3 29. Фc4+ Кр:b2 30. Фc3+ Кра2 31. Ta1X. (діаграма №4)

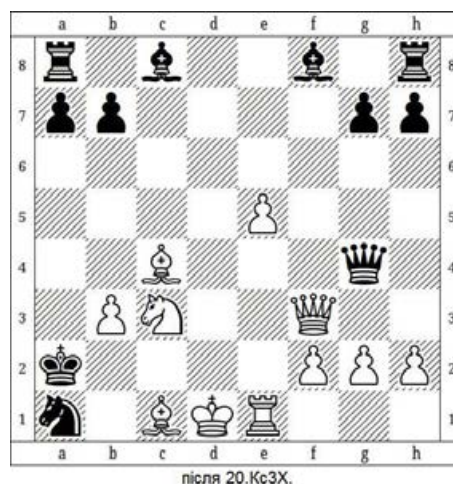
Дебют двох коней

Хабінець – Салов, 1984 р.

Діаграма №5

Діаграма №6

Із сеансу одночасної гри.

Древнім дебютом, древніми шляхами...

1. e4 e5 2. Kf3 Kc6 3. Cc4 Kf6 4. Kg5 d5 5. ed K:d5?! 6. K:f7 Кр:f7 7. Фf3+ Kpe6 8. Kc3 Kb4 9. a3 K:c2+ 10. Kpd1 K:a1 11. K:d5 Kpd6 12. Te1 Фg5 13. d4 Фg4 14. de+ Kpc6 15. Ke7++ Kpb6 16. Kd5+ Кра5?? (діаграма №5)
17. Cd2+ Кра4 18. b3+! Кр:a3 19. Cc1+ Кра2 20. Кс3X. (діаграма №6)

МАТ «а3»

8

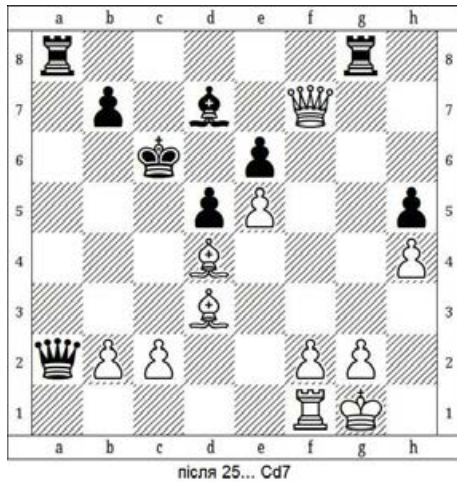
Французький захист

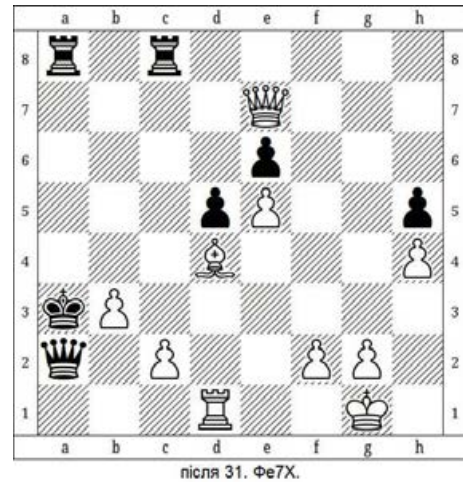
РОЗДІЛ ПЕРШИЙ. МАТ ЧОРНОМУ КОРОЛЮ

Хабінець – Воєхевич, 1990 р.

Діаграма №7

Діаграма №8

Якісна жертва якості.

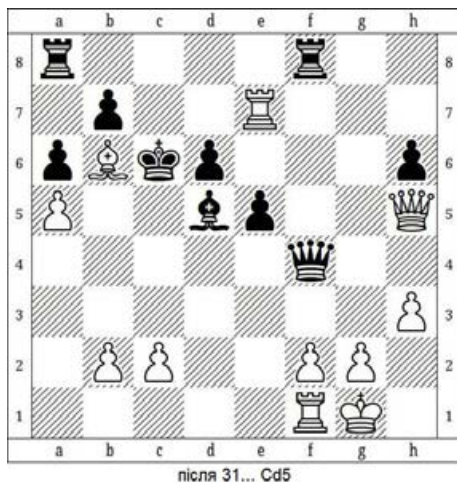
1. d4 e6 2. e4 d5 3. Kc3 Cb4 4. e5 Ke7 5. Фg4!? Kg6?! 6. h4?! h5 7. Фg3 c5! 8. Cd3? Ke7? 9. Ф:g7?! Tg8 10. Фh6 cd 11. a3 Фа5 12. ab!! Ф:a1 13. Kb5 Kpd7 14. Kf3 Kc6 15. 0-0! a6 16. Kd6 Kpc7 17. b5 ab 18. K:b5+ Kpb6 19. Ce3! Фа2 20. Kf:d4 K:d4 21. C:d4+ Kpc6 22. Фf6 Kf5 23. C:f5 Kp:b5 24. Cd3+ Kpc6 25. Ф:f7 Cd7 (діаграма №7)

26. Cb5+! Kp:b5 27. Ф:d7+ Kpc4 28. Td1!? Tgc8 29. b3+ Kpb4 30. Ф:b7+ Кра3 31. Фе7+ чорні здались. (діаграма №8)

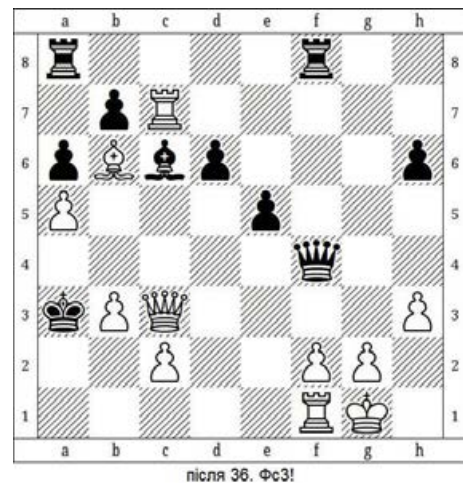
Сицилійський захист

Хабінець – Горбань, 1977 р.

Діаграма №9

Діаграма №10

Не сумнівна гра сумнівного варіанту.

1. e4 c5 2. Kf3 Kc6 3. d4 cd 4. K:d4 e5! 5. Kb3?! Kf6 6. Kc3 Cb4 7. Cc4 h6? 8. 0-0 a6 9. Kd5 Cf8 10. Ce3 K:d5 11. ed Ka5 12. K:a5 Ф:a5 13. d6! Фb4 14. Фd5 Ф:d6 15. Ф:f7+ Kpd8 16. a4 Фf6 17. Фd5 Фd6 18. Фе4 Ce7 19. a5 Tf8 20. Cb6+ Kpe8 21. Tad1 Фf6 22. Td3 Фf5 23. Фе2 d6 24. Tf3

Фg4 25. h3 Фg6 26. Тg3 Фf6 27. Фh5+ Кpd7 28. Тg6 Фf4 29. Се6+ Крс6 30. Т:g7! С:e6 31. Т:e7 Cd5 (діаграма №9)

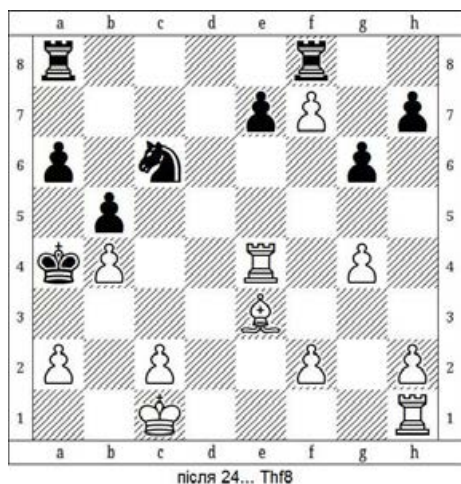
32. Тс7+ Кrb5 33. b3! Сс6 34. Фе2+ Кrb4 35. Фе1+ Кра3 36. Фс3! (діаграма №10) і чорні здались. Захисту від 37. Та1 мат – немає.

МАТ «a4»

Сицилійський захист

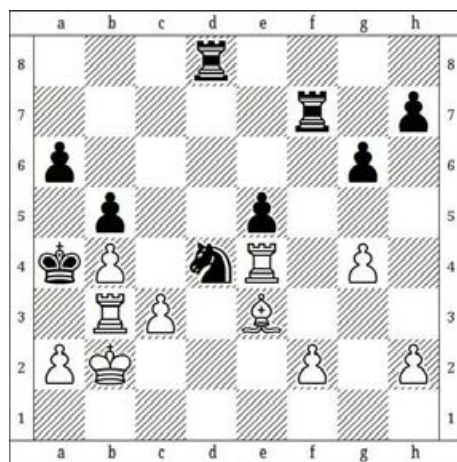
Хабінець – Цуркан, 1977 р.

Діаграма №11

після 24... Thf8

Діаграма №12

після 29... c3!

Відчай самотату.

1. e4 c5 2. Kf3 d6 3. d4 cd 4. K:d4 Kf6 5. Kc3 g6 6. Ce2 Cg7 7. g4?! d5?! 8. e5 Ke4 9. Cb5+! Cd7 10. K:e4 C:b5 11. K:b5 de 12. Ф:d8+ Кр:d8 13. Cf4 Kc6 14. 0-0-0+ Крс8 15. e6 a6 16. Kc3 b5 17. Kd5 Ta7 18. Kb6+ Кrb7 19. Td7+! Кр:b6 20. Се3+ Cd4 21. Т:d4! Кра5 22. Т:e4 Т7a8 23. b4+! Кра4 24. ef Thf8 (діаграма №11)

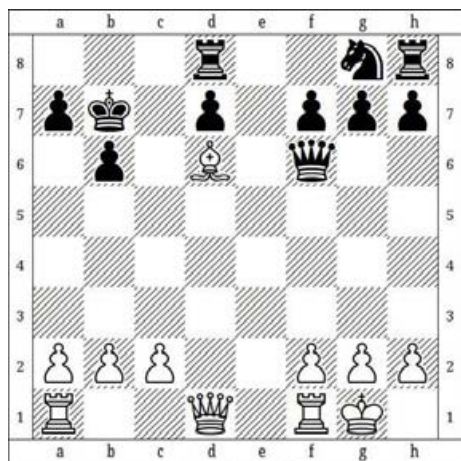
25. Td1! Т:f7 26. Td3 Td8 27. Tb3! e5 28. Кrb2 Kd4 29. c3!! чорні здались (діаграма №12).

Чорні змушені бити туру, ставлячи собі кооперативний мат: 29... К:b3 30. abX.

Захист Оуена

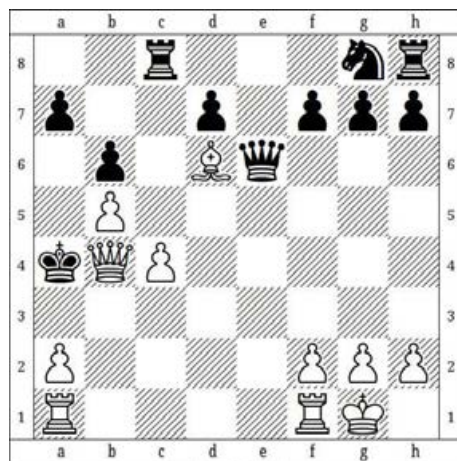
Хабінець – Якубович, 1987 р.

Діаграма №13

після 15... Кр:b7

Діаграма №14

після 21... Фb4

1. e4 b6?! 2. d4 Cb7 3. Kc3 e6 4. Kf3 Kc6 5. d5 ed 6. ed Фe7+ 7. Ce2 Ke5 8. 0-0 Kf3 C:f3 9. C:f3 0-0-0 10. Kb5 Kpb8 11. d6! cd 12. Cf4 Фf6 13. K:d6 C:d6 14. C:d6+ Кра8 15. C:b7+ Kp:b7 (діаграма №13)

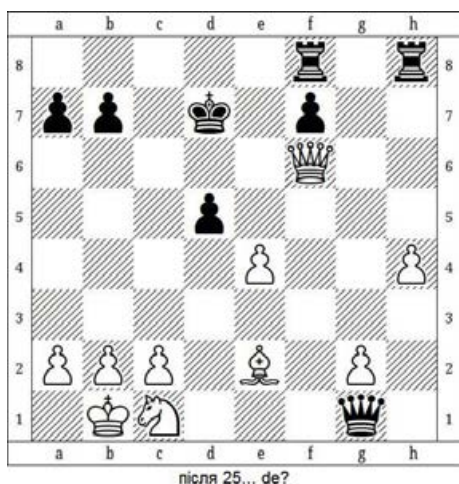
16. Фd5+! Кра6 17. b4 Tc8 18. c4 Фe6 19. b5+ Кра5 20. Фd2+ Кра4 21. Фb4X (діаграма №14)

МАТ «а5»

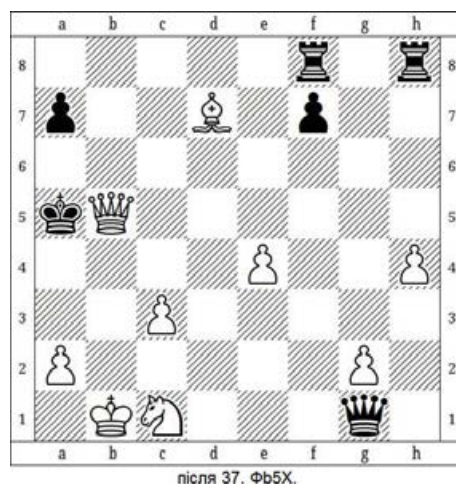
Сицилійський захист

Хабінець – Орлов, 1979 р.

Діаграма №15

Діаграма №16

Безплановий захист дає тріщину.

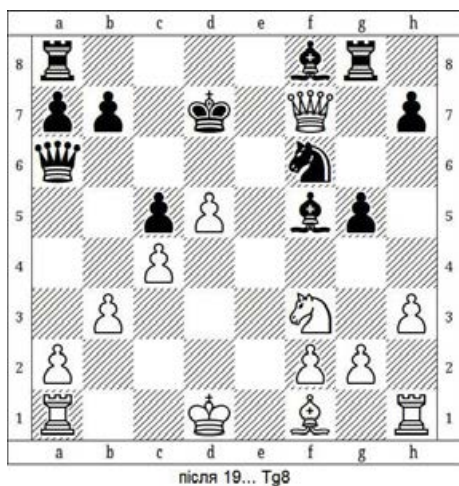
1. e4 c5 2. Kf3 d6 3. d4 cd 4. K:d4 Kf6 5. Kc3 Kc6 6. Cg5 e6 7. f4 Ce7 8. Kb3 h6 9. Ch4 g5 10. fg Kh7 11. Фd2 C:g5 12. C:g5 K:g5 13. 0-0-0 Kpe7 14. h4 Kh7 15. Ф:h6 Kf6 16. Фf4 Ke5 17. Ce2 Cd7 18. T:d6! Kp:d6 19. Td1+ Kpe7 20. Ф:e5 Фb6 21. T:d7+! Kp:d7 22. Ф:f6 Фe3+ 23. Kpb1 Фg1+ 24. Kc1 Taf8 25. Kd5 ed?! (діаграма №15)

26. Cg4+! Kpc7 27. Фе5+ Kpb6 28. Фd6+ Кра5 29. b4+! Кра4 30. Cd7+ b5 31. Фа6+ Kp:b4 32. Ф:b5+ Kpc3 33. Фd3+ Kpb4 34. c3+ Kpc5 35. Ф:d5+ Kpb6 36. Фc6+ Кра5 37. Фb5X. (діаграма №16)

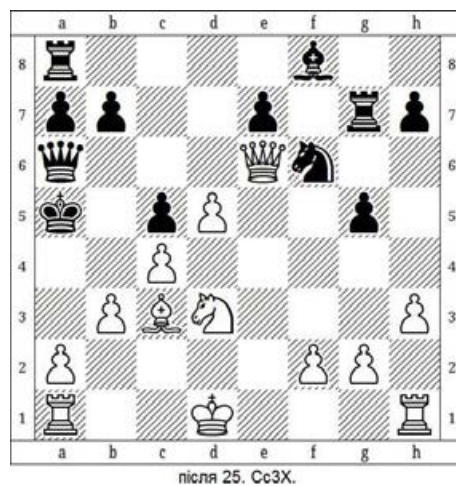
Захист Альохіна

Хабінець – Царьов, 1983 р.

Діаграма №17

Діаграма №18

Захист Альохіна в стилі Кохрена.

1. e4 Kf6!? 2. e5 Kd5 3. d4 d6 4. Kf3!? de 5. K:e5 Kd7 6. K:f7!? Kp:f7 7. Фh5+ Kpe6! 8. c4! K5f6 9. d5+ Kpd6 10. Фf7 K7e5 11. Cf4 c5 12. Kd2 g5 13. Cg3 Cg4 14. h3 Cf5 15. Kf3 Фа5+ 16. Kpd1 Kpd7 17. Ce5 Фа4+ 18. b3 Фа6 19. Cb2 Tg8 (діаграма №17)

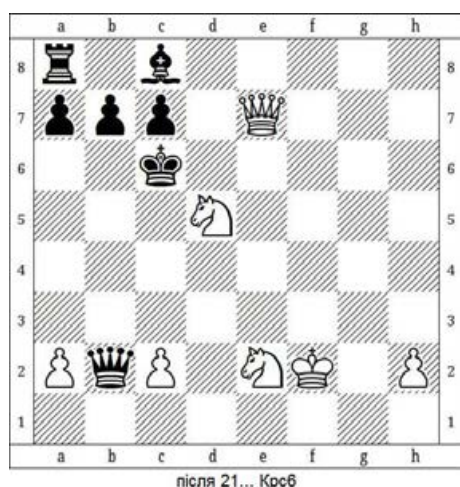
20. Cd3! C:d3 21. Ke5+ Kpc7 22. K:d3 Tg7 23. Ce5+ Kpb6 24. Фе6+ Кра5 25. Cc3X. (діаграма №18)

МАТ «а6»

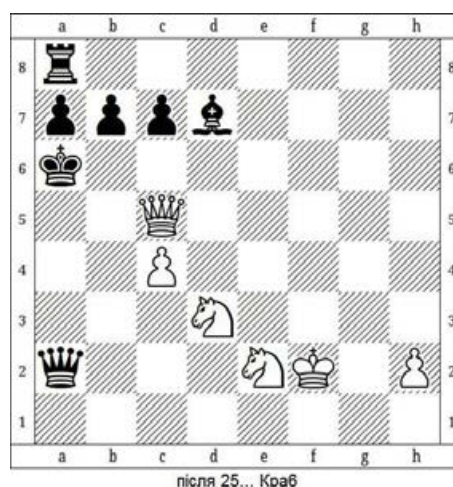
Французький захист

Хабінець – Шуплат, 1982 р.

Діаграма №19

Діаграма №20

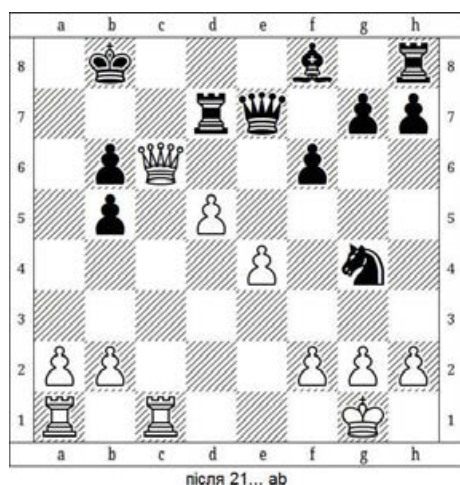
Гамбітні мотиви у французькому захисті.

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Kc3 Kf6 4. f3? Cb4 5. Cd3 de 6. fe K:e4 7. Фg4 Kf6 8. Ф:g7 Tg8 9. Фh6 T:g2 10. Cg5 Фd5 11. C:f6 Tg6 12. C:g6 fg 13. Kge2! Ф:h1+ 14. Kpf2! Ф:a1 15. Ф:h7 Kc6 16. Ф:g6+ Kpd7 17. Фf7+ Ke7 18. d5! ed 19. C:e7 C:e7 20. K:d5 Ф:b2 21. Ф:e7+ Krc6 (діаграма №19) 22. c4! Cd7 23. Kb4+ Krb6 24. Kd3! Ф:a2 25. Фc5+ Кра6 і чорні здались. (діаграма №20).

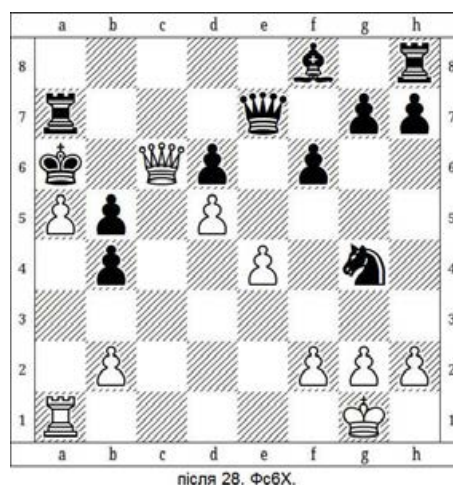
Шотландський гамбіт

Хабінець – Симоненко, 1983 р.

Діаграма №21

Діаграма №22

У битві без двох фігур виручає піхота.

1. e4 e5 2. Kf3 Kc6 3. d4 ed 4. c3?! d6 5. Cc4 Fe7 6. 0-0 Ce6 7. Cb5 Cd7 8. cd a6 9. C:c6 C:c6 10. Kc3 0-0-0 11. Cg5 f6 12. d5 Cd7 13. Ce3 Kh6 14. Фd4 b6 15. Фc4 Kpb7 16. Kd4 Kg4 17. Kc6 C:c6 18. Ф:c6+ Kpb8 19. Tfc1 Td7 20. C:b6 cb 21. Kb5! ab (діаграма №21)

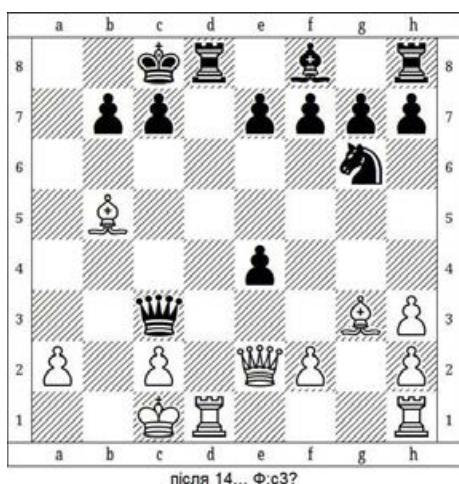
22. Фc8+ Кра7 23. a4! b4 24. a5! b5 25. Tc6 Tb7 26. Та6+! Кр:а6 27. Фа8+ Та7 28. Фc6X. Трошки не дотягнули до еполетного мату (діаграма №22).

МАТ «а7»

Дебют Німцовича

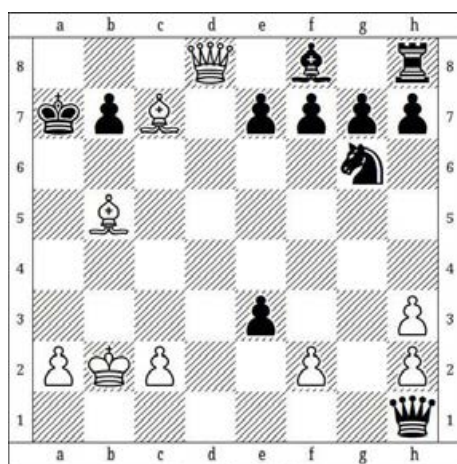
Хабінець – Романов, 1978 р.

Діаграма №23

після 14... Ф:c3?

Діаграма №24

після 23... Крb2

Розвиток і ще раз розвиток.

1. e4 Kc6 2. d4 d5 3. Kc3 de 4. d5 Ke5 5. Cf4 Kg6 6. Kh3!? C:h3 7. gh a6 8. Cg3 Kf6 9. Cc4 Фd7 10. Фе2 0-0-0 11. C:a6! K:d5 12. 0-0-0 K:c3 13. bc Фc6 14. Cb5 Ф:c3? (діаграма №23)

15. T:d8+ Кр:d8 16. Фd1+!! Крc8 17. Фd7+ Kpb8 18. Фd8+ Кра7 19. C:c7 Фа3+ 20. Kpd1! Фf3+ 21. Kpd2 e3+ розпач 22. Крс1 Ф:h1+ 23. Kpb2! І чорні здались. (діаграма №24)